

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถเพื่อเป็นพลังอำนาจของชาติในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2540) โดยเฉพาะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของครู ก็คือ การเป็นผู้สนับสนุน สรรหาสื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ และจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ประกอบการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2541) มีข้อความตอนหนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้กล่าวไว้ว่า “...ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้...” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บทบาทการใช้สื่อการสอนของครูส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุขมีการพัฒนารอบด้านและมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูผู้สอนจำเป็นต้องติดตามให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ปรับปรุงและพัฒนาเทคนิควิธีการ โดยเฉพาะทักษะกระบวนการซึ่งเป็นกระบวนการหลักที่สำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด รู้จักกิจกรรมและและมีโอกาสปฏิบัติจริง เสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมสามัญศึกษา, 2545)

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา จากความสำคัญดังกล่าว พอสรุปได้ว่า สื่อการสอนมีบทบาทที่สำคัญมากและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสอนและการเรียนรู้ เพราะสื่อการสอนเป็นตัวกลางที่มนุษย์สามารถใช้ประสาทสัมผัสเพื่อให้มีการพัฒนาศักยภาพทุก ๆ ด้านและเข้าถึงมวลความรู้ที่ตนเองสามารถที่จะรับรู้ได้ โดยสื่อการสอนสามารถอำนวยความสะดวกทั้งกับผู้สอนและผู้เรียนควบคู่กันไป การใช้สื่อประกอบการสอนช่วยให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น และยังเสริมสร้างลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนได้ด้วย (ชัยญาณภักดิ์ บุญพิละ, 2545)

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู จึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเมื่อรู้ว่าตัวแปรหรือปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูก็จะช่วยให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนทำได้ง่ายขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (ทวิพล สวัสดิการ, 2547; สัมฤทธิ์ เทศสิงห์, 2547; สิริลักษณ์ เข้มเนตร, 2545; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; คำพอง ภูกันดาร, 2541; วันชัย ทองสุขโข, 2537; วัฒนาวรรณ จันทรวงศ์, 2537; คำสิงห์ พิบูลศักดิ์, 2537; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534) 2) ภูมิหลังของครู (สัมฤทธิ์ เทศสิงห์, 2547; มังกร งามอาจ, 2547; วรนาท ต้องเรียน, 2547; ทวิพล สวัสดิการ, 2547; จุติยา คนใจดี, 2546; สิริลักษณ์ เข้มเนตร, 2545; พรรณทิพย์ กาลชยานันท์, 2543; ภาวนีย์ อุณาพรวารงกูร, 2543; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539) 3) ทักษะคิดต่อการใช้สื่อการสอน (คำพอง ภูกันดาร, 2541; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534; นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539; พชร ชุมพูนุช, 2538) อ้างถึงใน นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539; ศันสนีย์ จำเกิด, 2530) 4) ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534; วันชัย ทองสุขโข, 2537) และ 5) ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ (สมทรง ทิศธรรมาทิตย์, 2545; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542)

จากผลงานเอกสารและงานวิจัยที่วิเคราะห์ได้ดังกล่าว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการใช้สื่อการสอนของครูเท่านั้น โดยที่ไม่มีการศึกษาในลักษณะของอิทธิพลเชิงสาเหตุ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี และศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู โดยใช้โปรแกรมเอมอส ซึ่งเชื่อว่าถ้าหากเรารู้ตัวแปรทั้งหมดที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู ก็จะช่วยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สามารถวางแผนได้ถูกแนวทางในการส่งเสริม และสนับสนุนการใช้สื่อการสอนของครูต่อไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในจังหวัดชลบุรี
2. วิเคราะห์และเปรียบเทียบขนาดและทิศทางของอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในจังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู พบว่า มีตัวแปรหรือปัจจัย 5 ด้านที่คาดว่าจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนคาดว่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู ในขณะที่เดียวกันก็คาดว่าจะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู โดยส่งผ่านมาทางปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ

สำหรับตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแปรแฝงมี 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การบริการสื่อการสอน (สิริลักษณ์ เข้มเนตร, 2545; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; วันชัย ทองสุขใจ, 2537; วัฒนาวรรณ จันทรกุล, 2537; คำสิงห์ พิบูลศักดิ์, 2537) 2) งบประมาณสนับสนุน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; วันชัย ทองสุขใจ, 2537) 3) สภาพการทำงาน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542) 4) เพื่อนร่วมงาน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; คำพอง ภูกันดาร, 2541; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534) และ 5) ขนาดของโรงเรียน (สัมฤทธิ์ เทศสิงห์, 2547)

2. ภูมิหลังของครูคาดว่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ และพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู ในขณะที่เดียวกันก็คาดว่าจะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู โดยส่งผ่านมาทางทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอนและปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ

สำหรับตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับภูมิหลังของครูซึ่งเป็นตัวแปรแฝงมี 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) อายุ (วรนาท ต้องเรียน, 2547; จูติยา คนใจดี, 2546) 2) วุฒิการศึกษา (วรนาท ต้องเรียน, 2547; มังกร องอาจ, 2547; พรรณทิพย์ กาลิชยานันท์, 2543) 3) ประสบการณ์ในการสอน (มังกร องอาจ, 2547; ทวีพล สวัสดิยากร, 2547; สิริลักษณ์ เข้มเนตร, 2545; ภาวนีย์ อุณนาทรวรางกูร, 2543; นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539) 4) รายได้ต่อเดือน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542) และ 5) ภาระงานสอน (จูติยา คนใจดี, 2546)

3. ทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอนคาดว่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู

สำหรับตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงมี 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเลือกใช้สื่อการสอน 2) ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อนักเรียน

3) ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อครู และ 4) ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อโรงเรียน (คำพอง ภูกันดาร, 2541; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534; นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539; พัชรี ชมพูนุช, 2538 อ้างถึงใน นงลักษณ์ มาตเลิง, 2539; ศันสนีย์ จำเกิด, 2530)

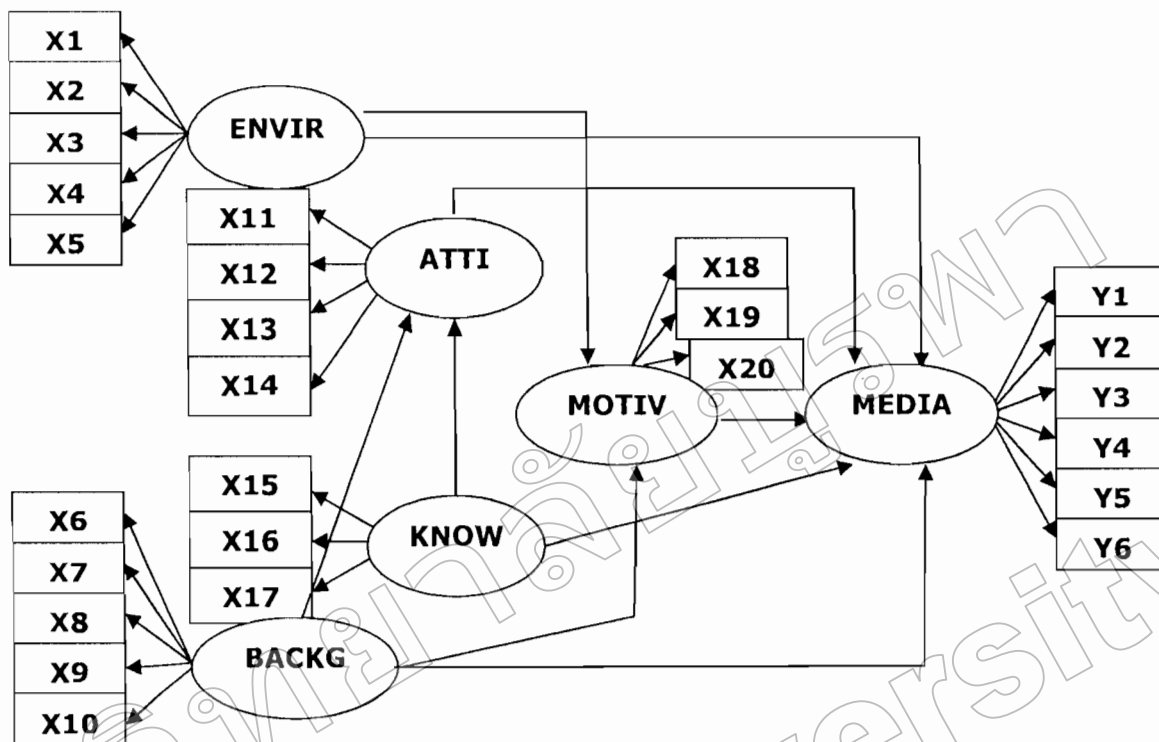
4. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนควรมีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน และพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู โดยส่งผ่านมาทางทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน

สำหรับตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนซึ่งเป็นตัวแปรแฝงมี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเลือกใช้สื่อการสอน 2) การผลิตสื่อการสอน และ 3) สื่อที่ใช้ในการสอน (นิภาพร ปาระแก้ว, 2542; ชีระพงศ์ ลาภบุญเรือง, 2534; วันชัย ทองสุขโข, 2537)

5. ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจควรมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู (สมทรง ทิตธรรมาทิตย์, 2545; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542)

สำหรับตัวแปรสังเกตได้เกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจซึ่งเป็นตัวแปรแฝงมี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การได้รับโอกาสก้าวหน้าของครูผู้สอน 2) การได้รับความเชื่อถือไว้วางใจของครูผู้สอน และ 3) การได้รับการยกย่องสนับสนุนของครูผู้สอน (สมทรง ทิตธรรมาทิตย์, 2545; นิภาพร ปาระแก้ว, 2542)

จากผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ทำให้สามารถเขียนโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ใน จังหวัดชลบุรี ตามสมมติฐาน น่าจะเป็นดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู (ตามสมมติฐาน)

จากแผนภาพที่ 1 ตัวแปรแฝงมี 6 ตัวแปร ได้แก่

MEDIA	หมายถึง	พฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู
ENVIR	หมายถึง	ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
BACKG	หมายถึง	ภูมิหลังของครู
ATTI	หมายถึง	ทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน
KNOW	หมายถึง	ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน
MOTIV	หมายถึง	ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ

สำหรับตัวแปรสังเกตได้มี 26 ตัวแปร ได้แก่

X1	หมายถึง	การบริการสื่อการสอน
X2	หมายถึง	งบประมาณสนับสนุน
X3	หมายถึง	สภาพการทำงาน
X4	หมายถึง	เพื่อนร่วมงาน

X5	หมายถึง	ขนาดของโรงเรียน
X6	หมายถึง	อายุของครู
X7	หมายถึง	วุฒิการศึกษาของครู
X8	หมายถึง	ประสบการณ์ในการสอน
X9	หมายถึง	รายได้ต่อเดือน
X10	หมายถึง	ภาระงานสอน
X11	หมายถึง	การเลือกใช้สื่อการสอน
X12	หมายถึง	ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อนักเรียน
X13	หมายถึง	ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อครู
X14	หมายถึง	ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อโรงเรียน
X15	หมายถึง	การเลือกใช้สื่อการสอน
X16	หมายถึง	การผลิตสื่อการสอน
X17	หมายถึง	สื่อที่ใช้ในการสอน
X18	หมายถึง	การได้รับโอกาสก้าวหน้าของครูผู้สอน
X19	หมายถึง	การได้รับความเชื่อถือไว้วางใจของครูผู้สอน
X20	หมายถึง	การได้รับการยกย่องสนับสนุนของครูผู้สอน
Y1	หมายถึง	การวิเคราะห์ผู้เรียน
Y2	หมายถึง	การกำหนดจุดมุ่งหมาย
Y3	หมายถึง	การกำหนดสื่อการเรียนการสอน
Y4	หมายถึง	กิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน
Y5	หมายถึง	การกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของผู้เรียน
Y6	หมายถึง	การประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,333 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 312 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงจำนวน 6 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้จำนวน 26 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังนี้

3.1 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู (MEDIA) ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียน (Y1) การกำหนด จุดมุ่งหมาย (Y2) การกำหนดสื่อการเรียนการสอน (Y3) กิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน (Y4) การกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของผู้เรียน (Y5) และ การประเมินผล (Y6)

3.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (ENVIR) เป็นตัวแปรแฝง วัดได้จาก ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การบริการสื่อการสอน (X1) งบประมาณสนับสนุน(X2) สภาพการทำงาน (X3) เพื่อนร่วมงาน (X4) และ ขนาดของโรงเรียน (X5)

3.2.2 ภูมิหลังของครู (BACKG) เป็นตัวแปรแฝง วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุของครู (X6) วุฒิการศึกษาของครู (X7) ประสบการณ์ในการสอน (X8) รายได้ต่อ เดือน (X9) และ ภาระงานสอน (X10)

3.2.3 ทักษะคิดต่อการใช้สื่อการสอน (ATTI) เป็นตัวแปรแฝง วัดได้จากตัวแปรสังเกต ได้จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การเลือกใช้สื่อการสอน (X11) ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อ นักเรียน (X12) ต่อครู (X13) และต่อโรงเรียน (X14)

3.2.4 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน (KNOW) เป็นตัวแปรแฝง วัดได้จาก ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การเลือกใช้สื่อการสอน (X15) การผลิตสื่อการสอน (X16) สื่อที่ใช้ในการสอน (X17)

3.2.5 ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ (MOTIV) เป็นตัวแปรแฝง วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับโอกาสก้าวหน้าของครูผู้สอน (X18) การได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจของครูผู้สอน (X19) การได้รับการยกย่องสนับสนุนของครูผู้สอน (X20)

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู หมายถึง การใช้สิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือ หรือ ช่องทางสำหรับช่วยถ่ายทอด นำความรู้ และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน แล้วทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ พฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปรจากแบบจำลองที่เรียกว่า ASSURE Model ของ Heimich และคณะ (1999) ซึ่งเป็น การวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อการสอน สำหรับตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การกำหนดสื่อการเรียนการสอน 4) กิจกรรม การใช้สื่อการเรียนการสอน 5) การกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของผู้เรียน และ 6) การประเมินผล

ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน การติดต่อประสานงานภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ โอกาสของการได้รับสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

1. การบริการสื่อการสอน หมายถึง สถานที่ หรือแหล่ง หรือบุคลากรที่ให้บริการเกี่ยวกับการผลิต การใช้ และให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนภายในโรงเรียน
2. งบประมาณสนับสนุน หมายถึง เงินทุน หรืองบประมาณ ที่ทางโรงเรียนจัดสรร เพื่อการสนับสนุน การใช้สื่อการสอน หรือนำสื่อการสอนมาใช้
3. สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เช่น แสงสว่าง เสียงรบกวน ชั่วโมงการทำงาน อุปกรณ์ในการทำงาน เป็นต้น
4. เพื่อนร่วมงาน หมายถึง ครู อาจารย์ทุกฝ่ายภายในโรงเรียนที่ต้องทำงานร่วมกัน เช่น ฝ่ายปฏิบัติการสอน ฝ่ายบริหาร ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายธุรการ เป็นต้น
5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียน ขนาดของโรงเรียนแบ่งได้เป็น 3 ขนาดตามจำนวนนักเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 1,500 คน) โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 500 คนแต่ไม่เกิน 1,500 คน) และโรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน)

ภูมิหลังของครู หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับครู ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

1. อายุของครู หมายถึง จำนวนอายุของครูมีหน่วยเป็นปี
2. วุฒิการศึกษาของครู หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู
3. ประสบการณ์ในการสอน จำนวนปีที่ครูเคยสอน
4. รายได้ต่อเดือน หมายถึง เงินเดือนประจำที่ครูได้รับในแต่ละเดือน
5. ภาระงานสอน หมายถึง จำนวนชั่วโมงที่ครูสอนต่อสัปดาห์

ทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอน หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี ที่มีต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสามารถวัดได้โดยการใช้แบบวัดทัศนคติต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

1. การเลือกใช้สื่อการสอน หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี ที่มีต่อการเลือกใช้สื่อการสอน

2. ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อนักเรียน หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ในจังหวัดชลบุรี ที่มีต่อประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อนักเรียน

3. ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อครู หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ในจังหวัดชลบุรี ที่มีต่อประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อครู

4. ประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ในจังหวัดชลบุรี ที่มีต่อประโยชน์จากการใช้สื่อการสอนต่อโรงเรียน

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน หมายถึง มวลเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการเลือกใช้ การดัดแปลง การประยุกต์ และการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

1. การเลือกใช้สื่อการสอน หมายถึง มวลเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการสอน

2. การผลิตสื่อการสอน หมายถึง มวลเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

3. สื่อที่ใช้ในการสอน หมายถึง มวลเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการสอน

ปัจจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบหรือตัวแปรเกี่ยวกับแรงผลักดัน หรือแรงกระตุ้นภายในที่ช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนการใช้สื่อการสอนของครู ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

1. การได้รับโอกาสก้าวหน้าของครูผู้สอน หมายถึง การได้มีโอกาสเลื่อนขั้น

เลื่อนตำแหน่ง การได้มีโอกาสศึกษา รวมทั้งการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์

2. การได้รับความเชื่อถือไว้วางใจของครูผู้สอน หมายถึง การได้รับความไว้วางใจ การได้รับความเชื่อถือ ในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา บุคคลภายนอก และเพื่อนร่วมงาน

3. การได้รับการยกย่องสนับสนุนของครูผู้สอน หมายถึง การได้รับการยกย่องและได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา บุคคลภายนอก และเพื่อนร่วมงาน

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ หมายถึง รูปแบบของสมการเชิงเส้นตรงที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง เป็นโมเดลที่นักวิจัยสร้างขึ้นตามพื้นฐานทางทฤษฎีที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ประกอบด้วยโมเดลสำคัญ 2 โมเดล คือ โมเดลการวัด (Measurement Model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)

ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 หมายถึง ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี

ตัวแปรสังเกตได้ หมายถึง ตัวแปรที่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 ใน จังหวัดชลบุรี ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในเชิงวิเคราะห์ว่า เป็นแนวทางของการวิเคราะห์และเปรียบเทียบอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรตาม ซึ่งมีความละเอียด ชัดเจนและสมบูรณ์มากกว่าการวิเคราะห์แค่ความสัมพันธ์ของตัวแปร
2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อการสอนของครู และอยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการสอนของครู